

УДК 351.862

Кіндюк Б. В. – доктор юридичних наук, професор, завідувач науково-дослідної лабораторії з проблемних питань протидії наркозлочинності навчально-наукового інституту заочного та дистанційного навчання Одеського державного університету внутрішніх справ, м. Одеса
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6811-646X>

Державна політика у сфері цивільної безпеки: теоретичні засади і стратегія розвитку

*Рец. на кн.: Тихомиров Д. О. Теоретико-правові засади державної політики
у сфері безпеки : монографія. Київ : Поліщук О. В., 2020. 346 с.*

Сучасні виклики та загрози у сферах екологічної, економічної, радіаційної, інформаційної, гуманітарної та інших видів безпеки, рівень гарантування та захищеності прав і свобод людини, стан протидії корупції та іншим правопорушенням позначаються на стабільності розвитку України, рівні забезпеченості життєдіяльності кожної людини, що й зумовлює завдання, форми та зміст діяльності органів держави, інститутів громадянського суспільства.

Глобальні напрями сталого розвитку до 2030 року, затверджені 2015 року на Саміті ООН у Нью-Йорку, стали підґрунтям для формування національної політики низки держав, зокрема й у сфері безпеки, стимулювали посилення її ролі в стратегічному плануванні, моніторингу й оцінюванні ефективності.

У рецензованій монографії автор досліджує широке коло питань, що стосуються багатоманітності наукових і законодавчих інтерпретацій безпеки та безпекової політики, множинності суб'єктів її формування, реалізації та забезпечення, загального й особливого в нормативно-правовому регулюванні та стратегічному плануванні.

У змісті монографії виокремлено в предметному полі три блоки проблем: по-перше, це проблеми безпеки; по-друге, проблеми державної політики; по-третє, проблеми своєрідності державної політики у сфері цивільної безпеки.

У першому розділі «Безпека: наукове розуміння та нормативно-правове визначення» висвітлено результати авторського дослідження проблем плюралізму наукового тлумачення поняття «безпека» в різних соціально-гуманітарних науках, особливостей його правознавчого тлумачення, місця в структурі понятійно-категоріального апарату вітчизняної загальної теорії права, нормативно-правового визначення безпеки та її забезпечення.

Автор обґрунтовує висновок про те, що науковий потенціал певного варіанту розуміння безпеки зумовлений не його претензіями на наукову «всезагальність», а інструментальною здатністю адекватно розв'язувати ті проблеми

осмислення безпеки, що наявні як у межах науки, так і в практиці її забезпечення. Актуальність дослідження також полягає в тому, що, з огляду на активізацію доктринального вчення щодо обраної тематики та наявні суміжні міждисциплінарні дослідження, орієнтовані на вивчення нагальних проблем з використанням предметних знань і методології різних дотичних до них наук, міждисциплінарне розуміння безпеки не зводиться до загальнонаукового розуміння, а є багатоаспектним, плюралістичним і комплексним.

У другому розділі «Теоретико-правове осмислення державної політики у сфері цивільної безпеки» автор досліджує загальнотеоретичне розуміння державної політики, її співвідношення з категоріями державного управління, державної діяльності, аналізує правові засади державної політики у сфері безпеки й особливості їх нормативно-правового закріплення, здійснює класифікацію та характеризує фактори, що позначаються на державній політиці у сфері безпеки.

Дослідження спільного та відмінного в інтерпретаціях поняття безпекової політики, на думку автора, має значення для формування відповідного його трактування в юридичних науках, оскільки надає можливість з'ясувати загальне, особливе і своєрідне в межах співвідношення не тільки юридичних та інших соціально-гуманітарних наук, а й у співвідношенні різних юридичних наук, зокрема варіативності теоретичного його бачення в загальній теорії права. Аналогічні висновки засвідчує і здійснений у праці аналіз нормативно-правового закріплення понять безпеки й державної політики.

Третій розділ «Цивільна безпека, громадська безпека, цивільний захист, державна політика цивільного захисту: проблеми теоретико-правового осмислення» присвячено науковому розумінню особливостей цивільної безпеки, теоретичному та нормативно-правовому осмисленню громадської безпеки, публічного порядку, публічної безпеки та систем їх забезпечення, а також питанням співвідношення цивільної безпеки і цивільного захисту.

На підставі аналізу різноманітних наукових інтерпретацій та нормативно-правових визначень різних видів безпеки обґрунтовано авторський підхід до визначення цивільної безпеки у зв'язку з мінливістю, контекстуальністю та ситуативністю її розуміння і нормативно-правового закріплення залежно від їх предмета, часу, простору, мети та сфер використання наукових інтерпретацій, правового регулювання. У кожному такому варіанті цивільна безпека набуває своєрідного бачення, що зумовлює домінування саме їх множинності та різноманітності.

У четвертому розділі «Суб'єкти формування, реалізації та забезпечення державної політики у сфері цивільної безпеки» в контексті принципу розподілу державної влади проаналізовано проблеми нормативно-правового визначення загальних і спеціальних повноважень суб'єктів формування, реалізації та забезпечення державної політики у сфері безпеки, обґрунтовано положення про наявну диференціацію повноважень вищих, центральних, місцевих органів державної влади й органів місцевого самоврядування щодо формування, реалізації, забезпечення державної політики та безпосередньої реалізації державно-політичних рішень, доцільність їх подальшого перерозподілу з метою позбавлення суб'єктів

формування державної політики функцій з її виконання, а також розрізнення суб'єктів та учасників цих процесів, оцінювання ефективності проведення державної політики за фактичними змінами у сфері безпеки.

П'ятий розділ «Стратегічне планування забезпечення державної політики у сфері цивільної безпеки» присвячено осмисленню теоретичних засад стратегічного планування державної політики у сфері безпеки, правовим характеристикам документів стратегічного планування та їх особливостям у сфері безпеки, визначенню нормативно-правових засад процесу й процедур стратегічного планування, перспектив розвитку державної політики у сфері безпеки, зокрема в контексті основних завдань сталого розвитку, затверджених на Саміті ООН 2015 року, а також відповідних вітчизняних стратегій.

Визначальні положення рецензованої монографії є науково обґрунтованими, розвивають сучасні наукові й нормативно-правові підходи до розуміння та правового регулювання державної політики у сфері безпеки, можуть бути використані в правотворчій діяльності, подальших наукових дослідженнях проблем безпеки і державної політики, а також в освітньому процесі.

Рецензія надійшла до редколегії 01.04.2020

Kindiuk B. – Doctor of Law, Professor, Head of the Research Laboratory for Problematic Issues of Counteracting Drug Crime of the Educational and Scientific Institute of Correspondence and Distance Learning of the Odessa State University of Internal Affairs, Odesa, Kyiv, Ukraine
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6811-646X>

State Policy in the Field of Civil Security: Theoretical Foundations and Development Strategy

Review of the book: Tykhomyrov D. Theoretical and legal principles of state policy in the field of security : monograph. Kyiv : Polishchuk O. V., 2020. 346 p.